

Šolske tablice.

V ljudskih šolah po deželi so pri učencih naj dalje edino učno sredstvo le šolske tablice, škrljaste, ali papirnate in s kako zmesjo prevlečene, da so terdnejše, da jim mokrota ne škoduje. Da so „tablice“ važne, ne bodem razkladal; ali kakošne naj bi bile, o tem bi rad govoril.

Vsak izdelek ravná se po dobri pripravi in pravem orodju. Pri težkem delu sežemo po takem orodji, s katerim si prihranimo nekaj truda, iščemo si prihitljejev, da delo boljše in bolj naglo doveršimo. To skerb mora tudi vsak pedagog imeti, in po tem sme se ceniti njegova odgovorna zmožnost.

Dandanés, ko je treba mladino večstransko pripravljati za vsakdanje življenje, ko se more ljudska šola ozirati še na umetnosti, risanje in petje, so šolniki tudi skerbeli za sredstva, po katerih se mladina v teh naukih uri in dobiva veselje do tega. To se prav jasno kaže pri risanji. Kaj imamo le vse za nauk v risanji! Ako bi pisanje ne bilo še lastnina tolikih, gotovo bi veljalo za umetnost; ali ker se ga brez težave mali deček privadi, nikomur ne pride v misel, da bi za vaje v pisanji, pri katerem je treba na mero, na estetične oblike ravno tako dobro paziti, kakor pri risanji, trebalo raznih prehitljejev in polajšavnih sredstev. „Pa čemu toliko stvarí za pisanje“, bi vtegnil kdo reči, „saj brez tega moji učenci lepo pišejo“. Res je, da marsikteri učitelj se lahko ponaša z lepimi rokopisi svojega razreda in da ume vspešno metodo pri podučevanji v lepopisji; toda ne more se terditi, da so lepopisci vsi, pa tudi ne, da bi vsi imeli enak vspeh pri lepopisnem podučevanji. Takim bi bilo kaj koristno poznati vsa sredstva, ter jih tudi rabiti pri lepopisnih vajah, da se z enakim trudom in v tistem času mnogo več in hitreje doseže, nego brez njih. Ta sredstva so vsa v vnanji opravi malih, priročnih šolskih tablic.

Kakošne tablice ima šolska mladina po naj več naših krajih, vsakdo vé, če se spominja bogastva učiteljev! Tu in tam jih je pa tudi mnogo, ki se celó nobene, ali pa k večemu le en odlomek kake tablice premorejo. Da je prva poskušnja v pisanji taka, da se Bogu smili, je dovolj znano; pa zakaj? ker so tablice prazne, brez vseh čert. Nevajena roka malega pisarja nima nikakoršnega vodila, niti določene mere, niti odkazanega prostora; torej so prve pismenke prave čečkarije, katerih ni z lepo odpraviti. Nobena tablica naj bi ne bila nenačertana, brez verst. Kakor je stigmografija jako izverstna in neogibljivo potrebna naslomba malemu risarju, tako so verste na tablicah prvi pogoj in polajšanje pri lepopisnih vajah. Tudi teh bi ne smeli pogrešati na tablicah, kajti začetnik vender ne more čerki dati že prvi dan prave lege. Naj več stojé čerke po koncu, ali pa visé nazaj, sploh pa jim je vsaka lega lastna, le prava

ne. Tù mi pride še na misel, da za pervence bi ne bilo brez koristi, ko bi bile tablice na klopih priterjene in sicer po Greinerjevi, Pokornitovi in Levcevi metodi vštric z robmi na klopi, da bi se vsi privadili pravilnega in doslednega deržanja in stanovitne lege. Živost mladine ne dopušča, da bi se s pisarjem vred tablica ne sukala. Po večem in manjšem nagnjenji ali kotu med tablico in klopjo je pisanje bolj ali manj ležeče; prav za prav je pri zasukani tablici ali pri nevštrični legi papirja pisanje zmiraj navpik. Pozorno oko kmali to zapazi. Če ta postranska lega pisalne priprave ni zmiraj enaka, pokaže se vedno navpik čerkano pisanje pri legi, zeló gerdo in gledé enakomerne vštričnosti silno napačno. Tega se lahko prepričamo z majhno poskušnjo. Položi košček papirja ravno pred sabo in naredi nanj na vpik stoječo čerto, potem zasukaj papir za nekoliko gradov okoli središča, in potegni zopet navpično čerto, in tako nadalj, pokazale se ti bodo čerte, sicer zmiraj enako risane, v toliko različnih legah, kolikokrat si papir zasuknil. Ravno tako je to pri pisanji velika opovira. Zavoljo tega bi bilo prav, da bi bile tablice na klopi priterjene, ali pa celó poveršje na klopi s tablično snovo ali s škrljastimi ploščami pokrito, ter preprečene z verstami za pisanje in lego. Se vé, da je mnogo, kar bi nasprotovalo tej napravi, a nemogoče bi ne bilo, in tudi brez koristi ne.

Tedaj le tablice s pomagavnimi čertami! Te nam morejo veliki trud pri poduku v pisanji zljajšati. Pa vsaj imamo že načertane tablice vsake baže! Da, imamo jih! Pa kako drage! Vkljub velikí cení so pa vender brez čert za lego. Take prečertane tablice dobé se po 15 do 18 krajcarjev zlasti iz Greinerjeve založbe na Dunaji. Na eni strani so tablice tudi pikčaste. Pa kakošno prednost imajo te tablice? Ločijo se od drugih s tem, da se pri marljivi rabi verste kmali zdergnejo po ostrem in terdem čertalniku, in potem niso dosti boljše od onih, ki jih imajo učenci na kmetih po 4 in 5 kraje.

Po mojem mnenji bi se dale ali pa še bolj podobne in ravno tako pripravne tablice bolj po cení pripraviti. Poglavitno vprašanje bi le bilo: Ali bi učitelji odobrili vnanjo opravo priročnih tablic? Oprava šolskih tablic bi bila taka-le. Vse čerte za verste in lego bi bile vtisnjene, tedaj neizginjlive. Tudi stigmografična mrežica na drugi strani bi bila na tisti način narejena. Potem bi se vprašalo, ali bi učitelji mogli vspešno rabiti te vtisnjene verste? Ker se zadostno vidijo, mislim, da bi na vsak način zadostovale. Glavna naloga je, da so učenci pri tem učilnem sredstvu dovolj pozorni in poznajo pomen pomagalnih čert. Da bi tablice z vtisnjenimi verstami namenu zadostovale, lahko vsak sam poskusi. Na elastične tablice naj z ravnilom in s kakim topim žebljem, ali še bolje s sukajočim se koleščkom, ki ima živ pa vender ne preoster cel rob, vrisa verste, ter po takih večkrat piše in briše, preverjen bode,

da je ta oprava dostojna. Ako je učiteljstvo s tem zadovoljno, potem je potreba le majhnega stroja, po katerem bi se tablic na tisuč in tisuč v kratkem času pripravilo.

Te tablice bi bile iz boljšega blagá narejene, kakor so navadne po ceni. Veljá en tucat od štev. 3 = 42 kr. in štev. 4 = 56 kr. Dobé se iz J. C. Hardtmuthove tovarne na Dunaji ali pa pri A. Krisperju v Ljubljani.

Načert za stroj imam že sestavljen. Vresničenje te ideje ravná se le po stvari, ki pri nas ne pride iz palca pod palec. Društvo „Šola“ bi to napravo prevzelo, pa mu tudi manjka novcev, še bolj pa družnikov. To pa vendar še ni naj večja zavira, kajti še so ena vrata, kjer bi se dalo in ne brez vspéha terkati, t. j. pri slav. c. k. dež. svetu. Zanesljivo se smemo nadjati podpore, ako se le zedinimo ter upamo z vtisnjenimi čertami kaj opraviti. Sicer pa ni dvomiti, da se delo ne bode dalo kaj zboljšati in časoma čerte z barvami vtisniti. Da cena tablic zastran tega ne bode poskočila, skerbelo bode društvo „Šola“.

Posebno lahko se dajo tanko pikčaste neizbrisljive barvane čerte in risalne mrežice na tablice vtisniti. Pri nas je tedaj, dragi tovariši, ali se to izpelje, ali ostane zopet le na papirji. Oglasite se z a ali z o per stvar očitno ali privatno pa naglo, vsaj dobra reč tako dolgo časa potrebuje. Zanašam se na splošno navdušenost za napredek in omiko.

F. Stegnar.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

30. Po pomladnji vstavi l. 1848 je pomladnja svoboda napóčila i rodovom slovanskim, in prosteje gibati so se jeli tudi Slovenci. Na Dunaju se jaderno vstanovi družba Slovenija, v Ljubljani pa društvo Slovensko; uni predsednik je bil dr. Miklosiç, temu pa dr. Bleiweis. Da bi delali vzajemno, pride dr. Miklosiç z nekterimi svojimi drugovi takrat sam v Ljubljano. V kratkem se prikaže sad društvenega delovanja: Mestne ulice so poleg nemških dobile imena slovenske; v gledišču se je jelo pevati in igrati slovenski; na slovanski shod v Pragi 31. majnika se pošlje tudi Slovenec. Ker je 19. junija imel se sniti prvi kranjski deželni, 26. pa že državni avstrijski zbor, se napové prvi veliki zbor slovenskega društva 6. junija, da se izvoli mu stano-vito vodstvo, zgotovijo se društvene postave ali pravila, in povabijo se v ta namen sploh slovenski veljaki, se vé da tudi Metelko. — Znamenito, jako znamenito je pismo, ktero je poslal slovenskemu zboru na omenjeno povabilo.